180. MEKTUP

١٨٠- ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الثَّمَانُونَ وَالْمِائَةُ : اِلَى الْخَوَاجَهْ اَبِى الْقَاسِمِ بْنِ الْخَوَاجَكِى الْاَمْكَنَكِىِّ فِى الْاِسْتِفْسَارِ عَنْ اَسَامِى بَعْضِ مَشَائِخِهِ الَّذِى وَقَعَ فِيهِ التَّرَدُّدُ ﴾

(**أَيُّهَا الْمَخْدُومُ الْمُكَرَّمُ**) اِنَّ الَّذِى بَلَغَنَا مِنْ حَضْرَةِ شَيْخِنَا اَعْنِى الْخَوَاجَهْ مُحَمَّدًا الْبَاقِىَ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ فِى تَحْقِيقِ اَسَامِى الْمَشَائِخِ هُوَ أَنَّ مَا بَيْنَ مَوْلاَنَا الْخَوَاجَكِى الْاَمْكَنَكِىِّ وَبَيْنَ حَضْرَةِ الْخَوَاجَهْ اَحْرَارٍ اِثْنَانِ اَحَدُهُمَا حَضْرَةُ مَوْلاَنَا اَعْنِى مَوْلاَنَا دَرْوِيشْ مُحَمَّدًا وَالثَّانِى مَوْلاَنَا مُحَمَّدْ زَاهِدْ خَالُ مَوْلاَنَا دَرْوِيشْ مُحَمَّد وَقَدْ قَدِمَ هَذِهِ الْحُدُودَ فِى هَذِهِ الْاَوَانِ مَوْلاَنَا الْخَوَاجَهْ خَاوَنْدْ مَحْمُودْ وَجَرَى الْكَلاَمُ فِى اَوَّلِ الْمُلاَقَاةِ فِى مَوْلاَنَا الْمَذْكُورِ وَقَالَ اَنَّهُ لَمْ يَكُنْ مُجَازًا مِنْ أَحَدٍ وَلِهَذَا مَا كَانَ يَأْخُذُ الْمُرِيدُ فِى الْاَوَائِلِ ثُمَّ شَرَعَ فِى التَّكَلُّمِ فِى أَوَاخِرِ عُمْرِهِ فَقُلْنَا لَهُ اَنَّهُ كَانَ مِنْ كُبَرَاءِ زَمَانِهِ وَسَلَّمَ جَمِيعُ سُكَّانِ مَا وَرَاءَ النَّهْرِ لِفَضْلِهِ وَكَمَالِهِ وَعُلُوِّ شَأْنِهِ وَحَالِهِ وَلاَ يُجَوِّزُ الْعَقْلُ أَنَّهُ يَأْخُذُ الْمُرِيدَ مِنْ غَيْرِ اِجَازَةٍ سَوَاءٌ كَانَ فِي اَوَائِلِ عُمْرِهِ اَوْ اَوَاخِرِهِ فَاِنَّ مِثْلَ هَذَا دَاخِلٌ فِي الْخِيَانَةِ بَعِيدٌ عَنِ الدِّيَانَةِ لاَ يُظَنُّ صُدُورُ ذَلِكَ مِنْ أَدْنَى مُسْلِمٍ فَكَيْفَ مِنْ اَكَابِرِ الدِّينِ فَقَالَ الْخَوَاجَهْ خَاوَنْدْ بَعْدَ ذَالِكَ جَاءَ مَوْلاَنَا مَرَّةً عِنْدَ الْخَوَاجَهْ كَلاَنْ الدَّهْبِيدِيِّ وَكَانَ هُوَ يَأْكُلُ الْخَرْبُزَةَ فَاَظْهَرَ مَوْلاَنَا طَلَبَ الطَّرِيقَةِ فَقَالَ لَهُ الْخَوَاجَهْ كَلاَنْ اِنَّ خَرْبُزَتَكَ قَدْ تَمَّ أَمْرُهَا وَكَمُلَ نَضْجُهَا فَقَالَ مَوْلاَنَا أَنْتَ تَشْهَدُ اَنَّ خَرْبُزَتِى قَدْ كَمُلَتْ فَقَالَ اَشْهَدُ اَنَّ خَرْبُزَتَكَ تَامَّةٌ كَامِلَةٌ فَشَرَعَ مَوْلاَنَا فِى أَخْذِ الْمُرِيدِ مِنْ هَذَا الْوَقْتِ وَهَذَا النَّقْلُ أَيْضًا يُرَى مُسْتَبْعَدًا جِدًّا فَاِنَّ مَوْلاَنَا كَيْفَ يَعْتَقِدُ نَفْسَهُ شَيْخًا بِمُجَرَّدِ هَذَا الْقَوْلِ وَيَشْرَعُ فِى أَخْذِ الْمُرِيدِ ثُمَّ قَالَ حَضْرَةُ الْخَوَاجَهْ خَاوَنْدْ مَحْمُودْ اِنَّ تَسْمِيَةَ هَذَيْنِ الشَّيْخَيْنِ الْمَذْكُورَيْنِ بَيْنَ حَضْرَةِ مَوْلاَنَا وَبَيْنَ

حَضْرَةِ الْخَوَاجَهْ اَحْرَارٍ بِهَذَيْنِ الْاِسْمَيْنِ وَاعْتِقَادَ اَنَّهُمَا مُسَمَّيَا هَذَيْنِ الْاِسْمَيْنِ خَطَأٌ ذَكَرُوهُمَا بِغَيْرِ اسْمِهِمَا وَقَالَ اَيْضًا اِنَّ دَرْوِيشْ مُحَمَّدًا لاَ نِسْبَةَ لَهُ مِنْ خَالِهِ يَعْنِى لاَ انْتِسَابَ لَهُ اِلَيْهِ بَلْ انْتِسَابُهُ اِلَى غَيْرِهِ فَحَصَلَ تَعَجُّبٌ كَثِيرٌ مِنْ كَلِمَاتِهِ هَذِهِ فَارْتَكَبْنَا التَّصْدِيعَ بِالضَّرُورَةِ لِتَكْتُبُوا لَنَا اسْمَيِ الشَّيْخَيْنِ الْمَذْكُورَيْنِ عَلَى وَجْهِ التَّحْقِيقِ لِئَلاَّ يَبْقَى لِاَحَدٍ مَجَالُ الْكَلاَمِ فِى سِلْسِلَتِنَا وَمَا الْحَاجَةُ اِلَى كِتَابَةِ حَدِيثِ الْاِجَازَةِ فَاِنَّ عَظَمَتَهُ وَعُلُوَّ شَأْنِهِ شَاهِدٌ عَدْلٌ وَمَعَ ذَلِكَ اِنْ كُتِبَ كَانَ قَطْعًا لِلِسَانِ الطَّاعِنِينَ وَلَمْ يُدْرَ مَاذَا كَانَ مَقْصُودُ الْخَوَاجَهْ خَاوَنْدْ مِنْ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ الْمُشَتَّتَةِ فَاِنْ كَانَ مَقْصُودُهُ نَفْىُ هَؤُلاَءِ الْفُقَرَاءِ الَّذِينَ لاَبِضَاعَةَ لَهُمْ بِأَبْلَغِ الْوُجُوهِ فَاِنَّ نَفْىَ الشَّيْخِ مُسْتَلْزِمٌ لِنَفْىِ الْمُرِيدِ بِآكَدِ الْوُجُوهِ فَطُرُقُ نَفْىِ هَؤُلاَءِ عَدِيمِى الْبِضَاعَةِ كَثِيرَةٌ فَمَا الْحَاجَةُ اِلَى نَفْىِ الْاَكَابِرِ لِهَذَا الْغَرَضِ وَاِنْ كَانَ مَقْصُودُهُ نَفْىُ الْاَكَابِرِ بِالْاَصَالَةِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ غَرَضٌ سِوَاهُ فَهَذَا اَيْضًا غَيْرُ مُسْتَحْسَنٍ كَمَا لاَ يَخْفَى عَلَى مَنْ لَهُ أَدْنَى دِرَايَةٍ **"رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ"** بِحُرْمَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Hâce Ebû'l-Kâsım b. Hâcegî İmkenegî[342]'ye yazılmış olup kendisinde tereddüd vâki olan bazı şeyhlerinin isimlerinin açıklamasını içermektedir.

Değerli dostum,

[342] Hâce Ebû'l-Kâsım b. Hâcegî İmkenegî ile ilgili bilgi için bkz. c. 1, Mektup 168, dipnot.

Meşâyihin isimlerinin tahkîki konusunda Hazret-i Şeyhimizden yani Hâce Muhammed Bâkî[343]'den bize ulaşan şudur:

Mevlânâ Hâcegî İmkenegî[344] ile Hazret-i Hâce Ahrâr[345] arasında iki zât vardır:

Birisi Hazret-i Mevlânâ'dır yani Mevlânâ Derviş Muhammed[346], diğeri ise Mevlânâ Derviş Muhammed'in dayısı Mevlânâ Muhammed Zahid'dir.[347]

Mevlânâ Hâce Hâvend Mahmud[348] geçenlerde bu taraflara geldi. Karşılaşmamızın başında, adı geçen Mevlânâ'dan söz açıldı. O'nun hak-

---

343 Hâce Muhammed Bâkî: İsmi, Mueyyeduddîn er-Radî (Radiyyuddîn) Muhammed Bâkî Kâbilî Nakşbendî Uveysî olup daha ziyâde Bâkî Billâh oalarak bilinir. 1007/1598 senesinde Mevlânâ Hâcegî İmkenegî (k.s)den icâzet almıştır. 25 Cemâziye'l-âhir 1012 (30 Kasım 1603) tarihinde 40 yaşındayken vefat etti. Delhi'de Kademgâh denen mevkide medfûndur. (Geniş bilgi için bkz. Necdet Tosun, Bahâeddîn Nakşbend, s. 200-203, İnsan Yayınları, İstanbul 2002).

344 Mevlânâ Hâcegî İmkenegî: Mevlânâ Derviş Muhammed'in oğlu olup 918/1512 senesinde doğduğu anlaşılan Hâcegî İmkenegî, gençliğinde Buhârâ ve Semerkand medreselerinde dînî eğitim görürken, bir yandan da babasından tasavvufî eğitim aldı. 1008/1600 senesinde vefât etti. Semerkand'ın güneyinde, Kaşkaderyâ bölgesindeki Şehr-i Sebz'in Kitab nâhiyesinde bulunan İmkene köyünde medfûndur. Kendi döneminde tekkelerde Mesnevî okuyup semâ' ve raksa müsâde eden Nakşibendî kolu Kâsânîler'i eleştirmiş, Mesnevî müzâkeresi öneren bir mürîdine *"Her gün meclisimizde Mişkâtu'l-Mesâbîh'ten birkaç hadis okunuyor, şüphe yok ki, Hz. Peygamber'in sözlerini zikretmek diğerlerinin sözlerini zikretmekten daha iyidir."* diyerek mürîdinin bu önerisini reddetmiştir. Bazı tasavvuf tarihçilerine göre İmkenegî (k.s)'nin bu tavrı, sonraki Nakşibendî geleneği içinde Mesnevî okumaya ve okutmaya çok önem veren Nakşîler ile, bu kadar önem vermeyen Nakşîler arasındaki meşreb farkının başladığı bir dönüm noktası olarak telakkî edilir. (Geniş bilgi için bkz. Necdet Tosun, a.g.e, s. 193-196).

345 Hâce Ahrâr: İsmi Nasıruddîn Ubeydullah b. Mahmûd b. Şihâbuddîn Şâşî Semerkandî olup Ubeydullah-ı Ahrâr ya da Hâce-i Ahrâr (Hürlerin Şeyhi) diye meşhurdur. 29 Rebî'u'l-evvel 895/20 Şubat 1490 târihinde Semerkand'ın Kemângerân köyünde (bu günkü Urgut nahiyesinde) vefat etti. (Geniş bilgi için bkz. Necdet Tosun, a.g.e, s. 159-165).

346 Mevlânâ Derviş Muhammed: Mevlânâ Muhammed Zâhid'in kızkardeşinin oğlu olan Derviş Muhammed Şehr-i Sebz'in İmkene köyündendir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Gençliğinde Ubeydullah Ahrâr (k.s)a intisâb etmiştir. 19 Muharrem 1970/1562 senesinde vefât edip Şehr-i Sebz'in İmkene köyünün kuzeyindeki Esfirâz köyünde defnedildi. (Geniş bilgi için bkz. Necdet Tosun, a.g.e, s. 191-192).

347 Mevlânâ Muhammed Zahid: Hisâr vilâyetinin (Tâcikistan-Duşanbe) Vahş (diğer adı Vahşuvâr) köyünde doğmuştur. Mevlânâ Ya'kûb Çerhî'nin akrabası, bir rivâyete göre kızdan torunudur. Hâce Ahrâr (k.s)ın halîfelerindendir. 936 Rebî'u'l-evvel'inde (1529) Vahş'ta vefat etti ve orada defnedildi. (Geniş bilgi için bkz. Necdet Tosun, a.g.e, s. 189-190).

kında "O, kimseden icâzetli değildi bu yüzden de ilk zamanlar mürid kabul etmemiştir. Daha sonra ömrünün sonlarında konuşmaya[349] başladı." dedi.

Biz ona dedik ki:

"O zât, zamanının büyüklerindendir. Tüm Mâverâunnehir[350] halkı onun faziletini, üstünlüğünü, halinin ve şânının yüceliğini kabul etmiştir. Ömrünün ister sonlarında olsun isterse başlarında, onun icâzetsiz mürid kabul etmesini akıl kabul etmez. Çünkü böyle bir şey hâinliktir ve diyânetten uzaktır. En düşük derecede olan müslümandan bile böyle bir şeyin sudûru beklenemezken nasıl olur da din büyüklerinden beklenebilir?"

Bunun üzerine Hâce Hâvend Mahmud dedi ki:

"Bir keresinde Mevlânâ (İmkenegî), Hâce Kelân Dehbîdî[351]'nin yanına gelmişti. Hâce karpuz yiyordu. Mevlânâ tarîkat talebini belirtti. Hâce Kelân ona dedi ki: "Senin karpuzun tamama ermiş ve olgunlaşmıştır." Mevlânâ dedi ki: "Karpuzumun kemâle erdiğine sen şehâdet ediyor musun?" Hâce, "Evet karpuzunun tam ve kâmil olduğuna şehâdet ediyorum" dedi. Böylece Mevlânâ o zamandan itibaren mürid kabul etmeye başladı."

Bu nakil de aynı şekilde uzak gözükmektedir. Çünkü Mevlânâ şeyh olduğuna yalnızca bu sözle nasıl inanabilir ve mürid kabul etmeye başlar?

Sonra Hazreti Hâce Hâvend Mahmud dedi ki:

"Mevlânâ ve Hazret-i Hâce Ahrâr arasında adı geçen bu iki şeyhin bu isimlerle isimlendirilmesi ve onların bu isimlerle isimlendirilenler olduğuna inanılması yanlış bir zikirdir, onların isimleri başkadır".

Yine dedi ki:

"Dervîş Muhammed'in dayısına nisbeti yoktur. Yani ona intisâb etmemiştir. Aksine onun intisâbı başkasınadır."[352]

---

[348] Mevlânâ Hâce Hâvend Mahmud Lâhûrî: Hâce İshâk ed-Dehbîdî (k.s)nin önde gelen halîfelerindendir. Keşmir'deki Sünnîlerin liderliğini üstlenip Şiilerle mücâdeleye girişmiş, bilahare Lahor'a gelip 1052/1642 senesinde orada vefat etmiştir.

[349] Mektûbât'ın Farsçasında bu ifade "dervişliğe başladı" olarak geçmektedir.

[350] Maveraünnehir, "Amuderya" nehrinin gerisinde kalan Türk memleketleri için kullanılan bir isimdir.

[351] Hâce Kelân Muhammed Emîn Dehbîdî, Semerkant'ın bir köyü olan Dehbîd'te yaşamıştır. 1006/1597-1598 yılında vefat etmiştir. Mevlânâ Ahmed Kâsânî'nin oğludur ve halifelerindendir.

[352] Bedreddîn Sihrindî, *Hazarâtu'l-Kuds* adlı eserinde bu olayı şöyle anlatır: Hâce Hâvend Mahmud, İmkenegî (k.s)nin babası Derviş Derviş Muhammed'in, dayısı Muhammed

Onun bu sözleri karşısında büyük bir şaşkınlık yaşadık. Böylece de hiç kimsenin silsilemiz hakkında konuşmasına mahal kalmasın diye adı geçen bu iki şeyhin adını kesin bir şekilde bize yazmanız için kaçınılmaz olarak başınızı ağrıttık.

İcâzet sözünü yazmaya ne gerek var? Onun büyüklüğü ve şânının yüceliği adaletinin göstergesidir. Bununla birlikte eğer yazılırsa dil uzatanların dili kesilmiş olur.

Hâce Hâvend bu darmadağınık sözlerle neyi hedeflemektedir bilinmez. Eğer hedefi açık bir şekilde bu sermayesiz fakirleri yok saymaksa –çünkü şeyhi yok saymak kesin bir şekilde müridleri de yok saymayı gerektirir- bu sermayesizleri yok saymanın bir sürü yolu vardır. Böyle bir amaç için büyükleri yok saymaya gerek yoktur.

Eğer maksadı, direk olarak büyükleri yok saymaksa ve bundan başka bir amacı da yoksa azcık bir dirayeti olan birinin de anlayacağı üzere bu da hoş değildir.

"Rabbimiz, bizi doğru yola ilettikten sonra kalblerimizi eğriltme, bize katından bir rahmet ver, kuşkusuz sen çok bağış yapansın." (Âli İmrân, 8) Peygamberlerin Efendisi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hürmetine.

Selam hidâyete tâbi olanlara olsun.

KELİME ANLAMI

180. ≺ اَلْمَكْتُوبُ الثَّمَانُونَ وَالْمِائَةُ **Yüz sekseninci mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى الْخَوَاجَهْ اَبِى الْقَاسِمِ بْنِ الْخَوَاجَكِى الْاَمْكَنَكِيِّ **Hâce Ebu'l Kâsım ibni Hâcegi Emkenekî'ye** *(Ne hakkındadır?)* فِى الْاِسْتِفْسَارِ **Açıklama talebi hakkındadır** *(Neden?)* عَنْ اَسَامِى بَعْضِ مَشَائِخِهِ **Bir kısım şeyhlerinin isimlerinden** الَّذِى وَقَعَ فِيهِ **Ki o şeyhler hakkında vâki olmuştur** *(Ne?)* اَلتَّرَدُّدُ **Tereddüt, kararsızlık** ≻

Zâhid'e değil, başka bir şahsa müntesip olduğunu, Muhammed Zâhid'in de Ubeydullah Ahrâr'a değil sadece Yûsuf Çerhî'ye müntesip olduğunu öne sürmüştür. (Nakleden: Necdet Tosun, Bahâeddîn Nakşbend, s. 195, İstanbul 2002). Bu muhâlefetin sebebi, Nakşîliğin Kâsânî kolunun, *hafî*nin yanı sıra *cehrî* zikir de yapıp mûsikî ve *semâ*'a izin vermeleri, İmkenegî kolunun ise Bahâeddîn Nakşbend ile başlayan geleneğe sâhip çıkarak bunlara şiddetle muhâlif olmaları gibi görülmektedir. (Bkz. Necdet Tosun, a.g.e, s. 195).

مِنْ حَضْرَةِ (أَيُّهَا الْمَخْدُومُ الْمُكَرَّمُ) Değerli Azizim! اِنَّ الَّذِى بَلَغَنَا Bize ulaşan *(Kimden?)* شَيْخِنَاHazreti Şeyhimizden اَعْنِى Demek istiyorum ki; اَلْخَوَاجَهْ مُحَمَّدًا اَلْبَاقِى Hâce Muhammed Bâki'den (bize ulaşan) عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ Allah'ın rahmeti üzerine olsun *(Hangi konuda?)* فِى تَحْقِيقِ اَسَامِى الْمَشَائِخِ Şeyhlerin isimlerinin belirlenmesi konusunda هُوَ O, şudur ki; أَنَّ مَا بَيْنَ مَوْلاَنَا الْخَوَاجَكِى اْلاَمْكَنَكِىِّ Mevlâna Hâcegi Emkenekî ile وَبَيْنَ اَحَدُهُمَا حَضْرَةَ الْخَوَاجَهْ اَحْرَارِ Hazreti Hâce Ahrar arasındakiler اِثْنَانِ İki kişidir Bunlardan biriحَضْرَةُ مَوْلاَنَا Hazreti Mevlâna'dır اَعْنِى مَوْلاَنَا دَرْوِيشْ مُحَمَّدًا Yani Mevlâna Derviş Muhammed'tir وَالثَّانِى İkincisi de: مَوْلاَنَا مُحَمَّدْ زَاهِدْ Mevlâna Muhammed Zâhid خَالُ مَوْلاَنَا دَرْوِيشْ مُحَمَّدْ Mevlâna Derviş Muhammed'in dayısıdır وَقَدْ قَدِمَ Geliverdi *(Nereye?)* هَذِهِ الْحُدُودَ Buralara *(Ne zaman?)* فِى هَذِهِ اْلاَوَانِ Şu sıralar *(Kimi?)* مَوْلاَنَا اَلْخَوَاجَهْ خَاوَنْدْ مَحْمُودْ Mevlâna Hâce Havend Mahmud وَجَرَى فِى مَوْلاَنَا الْكَلاَمُ Ve söz edildi *(Nerede?)* فِى اَوَّلِ الْمُلاَقَاةِ Görüşmemizin başında *(Kimden?)* الْمَذْكُورِ Adı geçen Mevlâna (Muhammed Zâhid)'dan وَقَالَ Ve dedi ki; اِنَّهُ لَمْ يَكُنْ مَا كَانَ مُجَازًا "O icâzetli değildi *(Kimden?)* مِنْ أَحَدٍ Hiç kimseden وَلِهَذَا Bu sebeple يَأْخُذُ الْمُرِيدُ Mürid almazdı *(Ne zaman?)* فِى اْلاَوَائِلِ İlk başlarda ثُمَّ شَرَعَ Sonrada başladı *(Neye?)* فِى التَّكَلُّمِ Sohbet vermeye *(Ne zaman?)* فِى أَوَاخِرِ عُمْرِهِ Ömrünün sonlarında.." (dedi) فَقُلْنَا لَهُ Biz de ona dedik ki;اِنَّهُ كَانَ مِنْ كُبَرَاءِ زَمَانِهِ O zamanın büyüklerinden idi وَسَلَّمَ Ve kabul etmiştir *(Kimi?)* جَمِيعُ سُكَّانُ مَا وَرَاءَ النَّهْرِ Mâverâunnehir'de oturan herkes *(Neyi?)* لِفَضْلِهِ وَكَمَالِهِ Onun üstünlüğünü ve kemâlini وَعُلُوِّ شَأْنِهِ وَحَالِهِ Şânının ve hâlinin yüceliğini وَلاَ يُجَوِّزُ الْعَقْلُ Akıl izin vermiyor *(Neye?)* أَنَّهُ يَأْخُذُ الْمُرِيدَ Onun mürid alıyor olduğuna *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ اِجَازَةٍ İcâzeti olmadan سَوَاءٌ كَانَ فِي اَوَائِلِ عُمْرِهِ İster ömrünün başında olsun اَوْ اَوَاخِرِهِ İster sonlarında olsun فَاِنَّ مِثْلَ هَذَا Zira böyle bir şey دَاخِلٌ فِي الْخِيَانَةِ Hıyânete girer بَعِيدٌ عَنِ الدِّيَانَةِ Dinden de uzaktır لاَ يُظَنُّ صُدُورُ ذَلِكَ Bunun sâdır olabileceği

düşünülemez *(Kimden?)* مِنْ أَدْنَى مُسْلِمٍ En düşük müslümandan bile فَكَيْفَ مِنْ اَكَابِرِ الدِّينِ Öyleyse din büyüklerinden (böyle bir şeyin sudûru) nasıl düşünülebilir فَقَالَ الْخَوَاجَهْ خَاوَنْدْ Hâce Havend de dedi ki; *(Neden sonra?)* بَعْدَ ذَالِكَ Bizim bu sözümüzden sonra *(Ne dedi?)* جَاءَ مَوْلاَنَا Mevlâna gelmiş مَرَّةً Bir kere *(Nereye?)* عِنْدَ الْخَوَاجَهْ كَلاَنْ الدَّهْبِيدِيِّ Hâce Kelân Dehbidî'nin yanına وَكَانَ هُوَ يَأْكُلُ الْخَرْبُزَةَ Ve o karpuz yiyormuş فَاظْهَرَ مَوْلاَنَا Mevlâna dile getirmiş *(Neyi?)* طَلَبَ الطَّرِيقَةِ Tarîkat dersi almak istediğini فَقَالَ لَهُ الْخَوَاجَهْ كَلاَنْ Hâce Kelân, ona demiş ki; اِنَّ خَرْبُزَتَكَ Senin karpuzun قَدْ تَمَّ أَمْرُهَا İşi tamama ermiş وَكَمُلَ Ve kemâle ulaşmış *(Ne?)* نَضْجُهَا Olgunlaşması فَقَالَ مَوْلاَنَا Mevlâna da demiş ki; أَنْتَ تَشْهَدُ Sen tanıklık eder misin? *(Neye?)* اَنَّ خَرْبُزَتِي Benim karpuzumun قَدْ كَمُلَتْ Olgunlaştığına فَقَالَ Hâce Kelân da demiş ki; اَشْهَدُ Ben tanıklık ederim ki; اَنَّ خَرْبُزَتَكَ Senin karpuzun تَامَّةٌ كَامِلَةٌ Tam ve olgundur فَشَرَعَ مَوْلاَنَا Bunun üzerine Mevlâna başlamış *(Neye?)* فِي أَخْذِ الْمُرِيدِ Mürid almaya *(Neden itibaren?)* مِنْ هَذَا الْوَقْتِ Bu vakitten itibaren..(dedi) وَهَذَا النَّقْلُ أَيْضًا Ama bu nakil de يُرَى مُسْتَبْعَدًا جِدًّا Cidden uzak görülmektedir فَانَّ مَوْلاَنَا Zira Mevlâna كَيْفَ يَعْتَقِدُ نَفْسَهُ شَيْخًا Kendini nasıl şeyh olarak görebilir بِمُجَرَّدِ هَذَا الْقَوْلِ Sırf bu sözle وَيَشْرَعُ فِي أَخْذِ الْمُرِيدِ Ve mürid almaya başlayabilir ki ثُمَّ قَالَ حَضْرَةُ الْخَوَاجَهْ خَاوَنْدْ مَحْمُودْ Sonra Hazreti Havend Mahmud dedi ki; اِنَّ تَسْمِيَةَ هَذَيْنِ الشَّيْخَيْنِ الْمَذْكُورَيْنِ Bu anılan iki şeyhin isimlendirilmesi *(Nerede anılan?)* بَيْنَ حَضْرَةِ مَوْلاَنَا Hazreti Mevlâna (Hâcegi Emkenekî) ile وَبَيْنَ حَضْرَةِ الْخَوَاجَهْ اَحْرَارِ Hazreti Hâce Ahrar arasında *(Ne ile isimlendirilmesi?)* بِهَذَيْنِ الْاِسْمَيْنِ Bu iki isimle *(Daha?)* وَاعْتِقَادَ اَنَّهُمَا Ve ikisinin مُسَمَّيَا هَذَيْنِ الْاِسْمَيْنِ Bu isimlerin müsemmâsı (sahibi) olduğuna inanmak خَطَأٌ Hatadır ذَكَرُوهُمَا Bu ikisini anmışlardır *(Nasıl?)* بِغَيْرِ اسْمِهِمَا İsimleri olmaksızın وَقَالَ اَيْضًا Ve de dedi ki; اِنَّ دَرْوِيشْ مُحَمَّدًا Derviş Muhammed لاَ نِسْبَةَ لَهُ Onun nispeti yoktur *(Kimden?)* مِنْ خَالِهِ Dayısından يَعْنِي لاَ انْتِسَابَ لَهُ Yani onun intisâbı yoktur *(Kime?)* اِلَيْهِ Dayısına بَلِ انْتِسَابُهُ Aksine, onun intisâbı اِلَى غَيْرِهِ Başkasınadır فَحَصَلَ تَعَجُّبٌ كَثِيرٌ Ve böylece çok büyük bir şaşkınlık uyandı *(Neden?)*

مِنْ كَلِمَاتِهِ هٰذِهِ Onun bu sözlerinden فَارْتَكَبْنَا Bu sebeple biz de kalkıştık *(Neye?)* التَّصْدِيعَ Başınızı ağrıtmaya *(Nasıl?)* بِالضَّرُورَةِ İster istemez *(Niçin?)* لَنَا لِتَكْتُبُوا Bize yazmanız için *(Neyi?)* اِسْمَيِ الشَّيْخَيْنِ الْمَذْكُورَيْنِ Bahsedilen iki şeyhin adını *(Nasıl?)* عَلَى وَجْهِ التَّحْقِيقِ Kesin olarak belirlenmiş bir şekilde *(Neden?)* لِئَلاَّ يَبْقَى لِاَحَدٍ Kimse için kalmasın diye *(Ne?)* مَجَالُ الْكَلاَمِ Konuşmaya mahal *(Ne hakkında?)* فِي سِلْسِلَتِنَا Bizim silsilemiz hakkında وَمَا الْحَاجَةُ Gerçi ne gerek var? *(Neye?)* اِلَى كِتَابَةِ حَدِيثِ الْاِجَازَةِ İcâzet aldığı haberini yazmaya فَاِنَّ عَظَمَتَهُ وَعُلُوَّ شَأْنِهِ Zira onun büyüklüğü, şânının yüceliği شَاهِدٌ عَدْلٌ (İcâzetli olduğuna dair) adil bir şâhittir وَمَعَ ذَلِكَ Ama bununla beraber اِنْ كُتِبَ Eğer (icâzet aldığı da) yazılırsa كَانَ قَطْعًا لِلِسَانِ الطَّاعِنِينَ (Silsilemize) dil uzatanların dili de kesilmiş olur وَلَمْ يُدْرَ Bilinmez ki; مَاذَا كَانَ مَقْصُودُ الْخَوَاجَهْ خَاوَنْدْ Hâce Hâvend'in maksadı ne idi? *(Neden?)* مِنْ هٰذِهِ الْكَلِمَاتِ الْمُشَتَّتَةِ Bu birbirini tutmayan sözlerden فَاِنْ كَانَ مَقْصُودُهُ Eğer onun maksadı نَفْيَ هٰؤُلاَءِ الْفُقَرَاءِ Bu fakirleri yok saymaksa الَّذِينَ لاَ بِضَاعَةَ لَهُمْ Ki bu fakirlerin hiçbir sermâyesi yoktur *(Nasıl yok saymak?)* بِأَبْلَغِ الْوُجُوهِ En etkili şekilde فَاِنَّ نَفْيَ الشَّيْخِ Zira şeyhi yok saymak مُسْتَلْزِمٌ لِنَفْيِ الْمُرِيدِ Müridi de yok saymayı gerektirir *(Ne şekilde?)* بِآكَدِ الْوُجُوهِ En kesin şekilde (eğer maksadı bu ise) فَطُرُقُ نَفْيِ هٰؤُلاَءِ عَدِيمِي الْبِضَاعَةِ Hiçbir sermâyesi olmayan bu fakirleri yok saymanın yolu كَثِيرَةٌ Çoktur فَمَا الْحَاجَةُ Ne gerek var? *(Neye?)* اِلَى نَفْيِ الْاَكَابِرِ Büyükleri yok saymaya *(Niçin?)* لِهٰذَا الْغَرَضِ Bu maksat için وَاِنْ كَانَ مَقْصُودُهُ نَفْيَ الْاَكَابِرِ Eğer maksadı büyükleri yok saymaksa *(Nasıl?)* بِالْاَصَالَةِ Doğrudan وَلَمْ يَكُنْ لَهُ غَرَضٌ سِوَاهُ Ve bundan başka maksadı da yoksa فَهٰذَا اَيْضًا Bu da غَيْرُ مُسْتَحْسَنٍ Hoş bir şey değildir *(Ne gibi?)* كَمَا لاَ يَخْفَى Gizli kalmayacağı gibi *(Kime?)* عَلَى مَنْ O kişiye ki; لَهُ أَدْنَى دِرَايَةٍ Onun az bir anlayışı vardır "رَبَّنَا Ey Rabbimiz! لاَتُزِغْ Kaydırma *(Neyi?)* قُلُوبَنَا Kalplerimizi *(Neden sonra?)* بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا Bizi (hak yola) ilettikten sonra *(Daha?)* وَهَبْ لَنَا Ve bize ver *(Nereden?)* مِنْ لَدُنْكَ Senin katından *(Ne?)* رَحْمَةً (Bol bol) rahmet اِنَّكَ Şüphesiz sen

بِحُرْمَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ أَنْتَ الْوَهَّابِ Sensin çok çok bağışta bulunan *(Kimin hürmetine?)* Peygamberlerin Efendisi'nin hürmetine عَلَيْهِ وَعَلَى آلِه Ona ve ehline اَلصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ Dualar ve selamlar وَالسَّلَامُ Selam olsun *(Kime?)* عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى Hak yola uyana.

